

Nr 250.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förbättrade pensionsförmåner för vissa förutvarande anställningshavare vid Hässleholm—Markaryds och Markaryd—Veinge järnvägar; given Stockholms slott den 9 mars 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

I överensstämmelse med det mellan svenska staten genom järnvägsstyrelsen, å ena, samt Hässleholm—Markaryds järnvägsaktiebolag i likvidation, å andra sidan, ingångna kontraktet angående förvärvande för svenska statens räkning av Hässleholm—Markaryds järnväg överflytta-

des från och med den 1 augusti 1930 i statens järnvägars tjänst bland andra följande vid den enskilda järnvägen anställda befattningshavare, nämligen stationsinspektoren N. H. Waldau, stationsmästaren A. G. Wendel samt konduktörerna O. Hj. Wulff och J. Olsson. Ingen av dessa tjänstemän voro vid övergången i statens järnvägars tjänst delägare i någon pensionskassa.

Enligt § 7, sista stycket, i förenämnda kontrakt åligger det statens järnvägar i fråga om sådan från den enskilda järnvägen övertagen personal, som ej äger delägarskap i pensionskassa, att övertaga de skyldigheter, som bolaget gentemot personalen iklätt sig, respektive att pensionera densamma enligt vid bolaget tidigare tillämpad praxis.

På grund av innehållet i § 5 i det mellan riksgäldskontoret, å ena, samt Markaryd—Veinge järnvägsaktiebolag i likvidation, å andra sidan, avslutade kontraktet angående förvärvande för svenska statens räkning av Markaryd—Veinge järnväg åvilar enahanda skyldighet statens järnvägar gentemot hos nyssnämnda järnvägsbolag dittills anställda stationsmästaren C. J. Hall och konduktören N. Sandell, vilka tjänstemän icke heller vid övergången i statens järnvägars tjänst voro delägare i någon pensionskassa.

Beträffande förenämnda sex befattningshavare, vilka efter övergången i statens järnvägars tjänst innehåft befattning, motsvarande vid vederbörande järnväg förut innehavd anställning, inhämtas av föreliggande utredning, bland annat,

att Waldau, Hall och Sandell, vilka äro födda Waldau den 5 juni 1867, Hall den 30 september 1867 och Sandell den 28 april 1870, numera efter uppnådd pensionsålder, utgörande 65 år för envar av Waldau och Hall samt 63 år för Sandell, avgått ur tjänst;

att järnvägsstyrelsen med stöd av förut återgivna bestämmelser i de med Hässleholm—Markaryds järnvägsaktiebolag och Markaryd—Veinge järnvägsaktiebolag avslutade kontrakten förklarar Waldau, Hall och Sandell berättigade att efter avgången ur tjänst uppbära pension med följande belopp för år räknat, nämligen Waldau 1,880 kronor, Hall 1,408 kronor och Sandell 934 kronor;

att Wendel, för vilken gäller en pensionsålder av 65 år, är född den 8 november 1871;

att Wulff och Olsson, för vilka gäller en pensionsålder av 63 år, äro födda Wulff den 5 juli 1871 och Olsson den 3 augusti 1875;

samt att samtliga omförmälda befattningshavare antagits i ordinarie tjänst hos vederbörande enskilda järnväg före år 1900.

I skrivelse den 22 november 1932 gjorde järnvägsstyrelsen framställning i syfte att omförmälda befattningshavare måtte komma i åtnjutande av pension till belopp, motsvarande full statspension för vederbörandes be-

fattning vid statens järnvägar enligt gällande pensionslag för ordinarie tjänstemän. Häröver avgav statskontoret, efter remiss, utlåtande den 30 december 1932. Genom beslut den 15 december 1933 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I nämnda framställning anförde *järnvägsstyrelsen* beträffande den praxis, som av Hässleholm—Markaryds järnvägsaktiebolag och Markaryd—Veinge järnvägsaktiebolag tillämpats i fråga om pensionering av därstädes anställd personal, vilken icke tillhört enskilda järnvägarnas pensionskassa:

Vad först beträffade pensionsåldern hade utrönt, att pensionering av sådan personal, varom här vore fråga, i allmänhet skett vid en senare tidpunkt än den, vid vilken delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa — till vilken kassa personalen vid ifrågavarande järnvägar till övervägande del varit ansluten — vore berättigade till full pension (63 eller vid sjukpensionering 60 år). Skälet härtill syntes hava varit, att det ansetts vara för såväl befattningshavare som järnvägsförvaltningen fördelaktigt, att befattningshavare fått kvarstå i tjänst utöver uppnådd pensionsålder, därest vederbörandes hälsotillstånd och arbetsförmåga tillätit dem prestera ett fullgott arbete. Under järnvägarnas tillvaro hade sålunda 16 befattningshavare, vilka icke varit delägare i någon pensionskassa, erhållit pension från järnvägen. Av dessa befattningshavare hade 12 vid tiden för pensioneringen uppnått en ålder, som med 1—9 år överstigit den för motsvarande befattningshavare vid statens järnvägar fastställda pensionsåldern.

Pensionsavgifterna för personal, som vore ansluten till enskilda järnvägarnas pensionskassa, bestredes till $\frac{11}{21}$ av vederbörande järnvägs förvaltning och $\frac{10}{21}$ av personalen. Då nu ifrågavarande järnvägars förvaltning i fråga om icke-delägare i kassan undvikit denna utgift, hade förvaltningen ansett rättvist att vid sådan befattningshavares avgång tilldela honom en pension, motsvarande $\frac{11}{21}$ av den pension, som skulle hava tillerkänts honom, därest han varit delägare i kassan. För delägare i ifrågavarande kassa utginge full pension med ett belopp, motsvarande 70 procent av pensionsunderlaget, och borde alltså tjänsteman, som icke varit delägare i kassan, från enskilda järnvägen erhålla en pension, uppgående till $\frac{11}{21}$ av 70 procent eller $36\frac{2}{3}$ procent av underlaget. Vid bestämmande av pensionsunderlagets storlek hade i stort sett följts de för delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa i sådant hänseende gällande bestämmelser. Det nu beskrivna beräkningssättet hade beträffande den ordinarie personalen konsekvent tillämpats under de senare åren.

Enligt vid de enskilda järnvägarna sålunda tillämpad praxis skulle nu ifrågavarande tjänstemän hava varit berättigade att vid avgång ur tjänst vid enskilda järnvägen erhålla följande pensioner, nämligen

Waldau	kronor	1,880
Hall	»	1,408
Wendel	»	1,130
Sandell	»	934
Wulff	»	934
Olsson	»	934.

I anslutning härtill erinrade järnvägsstyrelsen, att på grund av bestämmelse i § 7 c) sista punkten i kontraktet rörande förvärvande av Hässeholm—Markaryds järnväg respektive § 5 c) första punkten i kontraktet angående förvärvande av Markaryd—Veinge järnväg den personal, som efter övergången i statens järnvägars tjänst kvarstode i enskilda järnvägarnas pensionskassa, fått sig tillerkända enahanda förmåner som dem, vilka enligt kungl. brev den 4 juni 1920 tillkomme vissa i nyssnämnda pensionskassa kvarstående tjänstemän, förut anställda vid Västkustbanan med flera järnvägar. Dessa förmåner innebure, att tjänsteman, som vid avgång ur tjänst innehade 30 tjänstår, erhöle — förutom den pension från enskilda järnvägarnas pensionskassa, som kunde anses motsvara delägares avgiftspension — en fyllnadspension till så stort belopp, att densamma jämte den del av pensionen från nämnda kassa, som kunde anses täckt av de av järnvägsförvaltningen inbetalda avgifterna, uppginge till full statspension enligt gällande pensionslag för ordinarie tjänstemän vid statens järnvägar.

Järnvägsstyrelsen framhöll vidare, att nu ifrågavarande sex befattningshavare, under förutsättning att den enskilda järnvägen alltjämt ägt bestånd, kunnat räkna med att få kvarstå i sin befattning vid järnvägen, så länge de kunnat nöjaktigt fullgöra sin tjänst, men att de nu efter övergången i statens järnvägars tjänst nödgades, oavsett om de ännu vore vid full vigör, lämna innehavda befattningar vid uppnådd pensionsålder och därigenom finge vidkännas en avsevärd inkomstminskning. Med hänsyn härtill och med avseende å de grunder, som enligt vad nyss anförts gällde i fråga om pension åt förutvarande anställningshavare vid Västkustbanan m. fl. järnvägar, ansåge styrelsen skäligt, att pensionen åt omförmälda befattningshavare bestämdes till belopp, motsvarande full statspension för vederbörandes befattning vid statens järnvägar, och att befattningshavarna i fråga i enlighet härmed finge åtnjuta pension med följande belopp, nämligen

Waldau	kronor 2,456
Hall	» 1,624
Wendel	» 1,280
Sandell	» 1,280
Wulff	» 1,280
Olsson	» 1,280.

Statskontoret anförde i sitt utlåtande den 30 december 1932 följande:

Givetvis kunde såsom en förmån betraktas rätten att kvarstå i tjänsten utöver tidpunkten för uppnådd vanlig avgångsålder, då kvarstående i tjänsten medförde avsevärt högre inkomster än dem, som vore förenade med pensionsrätten. Det syntes därför kunna anses, att vissa billighets-skäl talade för bifall till förevarande framställning av järnvägsstyrelsen. Mot förslaget kunde dock anföras, att den ifrågasatta förmånen vore avsedd att tillkomma samtliga de av järnvägsstyrelsen omförmälda befatt-

ningshavarna utan hänsyn därtill om de ägde sådana kropps- och själskrafter, att de skulle hava varit i stånd att fortfarande uppehålla sina tjänster. Då emellertid de enligt nu gällande grunder utgående pensionerna måste anses mycket knappt tilltagna och då den gjorda framställningen avsåge endast ett fåtal befattningshavare, ville statskontoret icke motsätta sig bifall till sagda framställning.

Under hänvisning till innehållet i statskontorets nyss återgivna utlåtande hava förenämnda befattningshavare med skrivelse den 25 januari 1934 överlämnat ett av järnvägsläkaren C. Stabe i januari 1934 utfärdat läkarintyg, utvisande att de vid läkarundersökning befunnits fortfarande lämpliga till tjänstgöring. Med åberopande härav och under anförande att de, om vederbörande enskilda järnväg ägt bestånd, med säkerhet kunnat påräkna att få kvarstanna i tjänst långt utöver pensionsåldern, hava befattningshavarna i fråga anhållit om vidtagande av åtgärd för beredande åt dem av förbättrade pensionsförmåner enligt av järnvägsstyrelsen föreslagna grunder.

I den 15 februari 1934 avgivet utlåtande i anledning av nyssnämnda framställning har *järnvägsstyrelsen* under åberopande av tidigare i ärendet anförda skäl tillstyrkt bifall till framställningen och därvid tillika framhållit, att förhållandena i nu förevarande fall vore i huvudsak enahanda med dem, som förelegat beträffande vissa vid Örebro—Köpings järnväg tidigare anställda befattningshavare, vilka genom Kungl. Maj:ts brev den 4 juni 1920 erhållit rätt till pension enligt av styrelsen här föreslagna grunder.

Statskontoret har i utlåtande den 27 februari 1934 anført, att det i järnvägsstyrelsens sist avgivna yttrande omförmälda beslutet beträffande pensionsförmånerna för vissa anställningshavare vid Örebro—Köpings järnväg finge anses innefatta ett ytterligare skäl för bifall till den föreliggande framställningen. I varje fall ville statskontoret i enlighet med sitt tidigare ståndpunktstagande i ärendet tillstyrka, att åtgärd vidtoges för beredande av pensionsförhöjningar, på sätt föreslagits, åt Waldau, Hall och Sandell, vilka redan avgått ur tjänst men enligt i ärendet företett läkarintyg med avseende å kroppsbeskaffenhet och hälsotillstånd fortfarande torde vara dugliga till tjänstgöring.

Med hänsyn till numera i ärendet upplysta förhållanden anser jag den föreliggande framställningen böra vinna beaktande. I enlighet härmed förordar jag, att Waldau, Hall och Sandell, vilka avgått ur tjänst, berättigas att åtnjuta pension med belopp, som föreslagits av järnvägsstyrelsen. Den sålunda förhöjda pensionen torde böra få utgå från och med tidpunkten för avgång ur tjänst. Beträffande Wendel, Wulff och Olsson, vilka ännu icke uppnått föreskriven pensionsålder, synes lämpligen riksdagens medgivande böra utverkas därtill, att sistnämnda befattningshavare må vid blivande avgång ur tjänst — därest deras hälsotillstånd då

befinnes vara sådant, att de kunnat enligt det enskilda järnvägsbolagets praxis fortfarande kvarstå i tjänst — erhålla pension enligt samma grunder, som tillämpats vid avvägandet av de förhöjda pensionerna åt Waldau, Hall och Sandell och som innebära, att pensionsförmånen kommer att motsvara hel statspension för vederbörandes befattningar.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att f. d. stationsinspektoren vid statens järnvägar N. H. Waldau, f. d. stationsmästaren vid statens järnvägar C. J. Hall och f. d. konduktören vid statens järnvägar N. Sandell må, räknat från och med dagen näst efter den, då de avgått ur tjänst, under återstående livstiden åtnjuta pension, att utgå av trafikmedel, med följande belopp, nämligen Waldau 2,456 kronor, Hall 1,624 kronor och Sandell 1,280 kronor,

dels ock att stationsmästaren vid statens järnvägar A. G. Wendel samt konduktörerna vid statens järnvägar O. Hj. Wulff och J. Olsson må under ovan angivet villkor vid avgång ur tjänst tillerkännas pension enligt av mig här förordade grunder.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

John O. Karlsson.